

XVI. YÜZYIL OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN MALÎ VE İDARÎ SİSTEMİNİ İLGİLENDİREN BAZI BELGELER

A. S. TVERITINOVA

Leningrad Devlet Üniversitesi Umumî Kütüphanesi Doğu Şubesinin el-yazıları koleksiyonunda Mısır Kanunnâmesinin iki nüshası vardır. Onların biri Ms. 0.20 ve ikincisi Ms. 0.910 numaralıdır.

Ms. 0.20 numaralı nüshanın başlığı *قانون نامه عثمانی جدید* dir. Bu yazmanın tarihi ve hattatın adı gösterilmemiştir. Aharlı, sıkı, sarıca renkli kâğıttır. Cildi miklepli ve kabartma yıldız şemseli kahverengi deridir. 252 mm. boy ve 145 mm. eninde 53 yapraktır. Bir sayfada ta'lik ile 70 mm. uzunluğunda 17 satır vardır. Serlevha ve bazı sözbaşları kırmızıdır. Sayfa numaraları yerinde *verso-kustodis*'ler görülmektedir. Bu nüshanın başı Topkapı Sarayı kütüphanesinde olan Mısır kanunnamesinin elyazısının metnin başına uymaktadır.¹

Ms. 0.910 numaralı nüshanın başlığı *قانون سلطان سليمان بن سليم في مصر المحروسة* dir. Onun da tarihi ve hattatın adı kaydedilmemiştir. Bu nüshanın çok geç olması muhtemeldir. İnce aharlı kâğıt üstüne yazılmıştır. Yeni Avrupa tipi kâğıt cilt kullanılmıştır. 235 mm. boy ve 185 mm. enindeki yapraklarda satırlar değişik uzunlukta ve sayıda olup nesih ile yazılmışlardır. Metne konmamış bazı parçalar derkenarda yer almışlardır. Ms. 0.20 numaralı nüshada bulunan geniş mukaddeme Ms. 0.910 numaralı nüshaya derç edilmemiştir. Onun yerine üç satır noktalar koyulmuştur.

Elimizdeki her iki Mısır kanunnâmesinin metni Sayın Prof. Ömer Lûtfi Barkan tarafından, başka bir yazma esas alınarak, yayımlanmıştır.² Bu yazıda

1 Bak: F. E. Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazma Kataloğu*, cilt I, İstanbul, 1961, s. 599, No. 1845.

2 Ö. L. Barkan, *XV. ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Zirai Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları, I. Kanunlar*, İstanbul, 1945, s. 355-387 (sonra: Ö. L. Barkan, Kanunlar).

konu edindiğimiz iki metinle Sayın Ö. L. Barkan'ın yayınladığı metin arasında bazı ufak farklar göze çarpmaktadır. Bu farklar hattatın yanlış okumaları ya da metinlerde başka imlâ kurallarına uyulmasından doğmuş olabilir. Nüshalarımızın arasında da bu türlü ufak farklar var: bazı sözler çıkarılmış, bazıları özel imlâ biçimde yazılmıştır.

Nüshalarımızı incelediğimiz zaman, her ikisinin de sonunda Sayın Ö. L. Barkan'ın sözünü ettiğimiz kitabında ve Osmanlı devrinin Mısır tarihine ait olup son zamanlarda yayınlanan gerçekten bilimsel bir eserde³ anılmıyan altı belge kopyaları dikkatimizi çekmektedir. Oysa bu altı belge içinde yer almış olan konular, fikrimizce yalnız Mısır tarihinin değil, bütün Osmanlı İmparatorluğu'nun 16. yüzyıl sosyo-ekonomik tarihinin bazı sorunlarını incelemek için de çok ilginç ve önemli olabilir.

Elimizde bulunan elyazmaların bir defter çeşidi olması muhtemeldir. Bilindiği gibi, her beylerbeyi, sancakbeyi, kadı v.b. yanındaki kâtipler İstanbul'dan gelen kanun, nizam ve emirlerin kopyalarını bir deftere kaydetmekteydiler.⁴

Mısır kanunnâmesinin toplama ve dergileme (tedvin ve tanzim) tarihi 1524-25 sayılmaktadır. Bu tarih metinlerde ikişer defa geçmektedir.⁵ Oysa, son sayfalarda gördüğümüz ilk üç belgenin sonunda bulunan tarihlere göre, bunların kanunnâme ile alakası yoktur. Onların yazılması ve deftere kaydedilmesi kanunnâmenin tedvininden oldukça çok sonra olmalıdır.

Belgelerimizden birincisi Mısır Beylerbeyi Vezir Ali Paşa adına 5 Ramazan 959 (26 Ağustos 1552) tarihli Kanunî Sultan Süleyman'ın hükm-ü şerifidir. Bu hükümde: "Memalik-i mahrusemde vâki olan darbhanelerde şimdiye değin yüz miskal⁶ altundan yüz yirmi dokuz sikke-i sultaniyye⁷ kesilüb haliya emr-i şerif celil el-kadrim bu minval üzere sâdır oldu ki her yüz miskal altundan yüz otuz sikke-i sultaniyye kesile diyü emrim olmuştur" denilmektedir. Ona göre Mısır darbhanesinde de o günden sonra her yüz miskal altından yüz-otuz sikke-i sultaniyye kesilmesi emredilmiştir. (I. belge metnine bak.)

3 S. Shaw, *The Financial and Administrative Organization and Development of Ottoman Egypt: 1517-1798*, Princeton, 1962.

4 M. T. Gökbilgin, "Kanunî Sultan Süleyman'ın Timar ve Zeamet Tevcihi ile ilgili Fermanları", - *İ. Ü. Tarih Dergisi*, cilt XVII, no. 22, s. 46.

5 Ö. L. Barkan, *Kanunlar*, s. 365 ve 372; Ms. 0.20. numaralı nüshamızda varak 24b ve varak 32b, Ms. 0.910. numaralı nüshamızda s. 24 ve 38.

6 *Miskal* - ağırlık ölçüsü = 1,5 dirhem (aşağı yukarı 4,8 gr.)

7 *Sultanî* - Mısır'da kesilen altının adı.

İkinci belgede aynı sultanın Mısır Beylerbeyi Mustafa Paşa adına 965 Zilhicce ortası (1561 Ağustos sonunda) gönderilen hükmünde o bölgede olan Simon ve Solomon denilen sarraflara “tebdil için verilen altunları dört-beş günden ziyade yanlarında komasun” diye emredilmiştir⁸. (2. belge metnine bak.)

Üçüncü belgede yine Kanunî Sultan Süleyman’ın 13 Rebi’ü’l-âhir 971 (2 Kasım 1563) tarihli hükmünde yeniden Mısır darbhanesinde kesilen altın filurinin, artık, her yüz miskal altından yüz-otuz-bir sikke hesabı yapılacağıının emredildiği görülmektedir.

Adı geçen üç vesika sultanın malî etkinliğini göstermekte olup, bu bakımdan tarihçilerin ilgilerini çekecek niteliktedir.

Her iki nüshamız sonunda bulunan şu üç belge, kanımızca çok daha önemlidir. Koyduğumuz numaraya göre belgelerin dördüncüsünün başlığı “Kanunnâme-i padişahî lazze Allahu ta’alâ der ta’likat-i divan-i şahî tab-ı paşayan ve defterdaran ve nâzıran-i emval-i şahinşahî der umûr-u kavâid-i mal-ı mirî ve gayrihu” dur. Bunun metni hiç bir kanunnâmeye benzememektedir. Daha çok, kısaltılmış bir ferman ya da hüküm ya da bunlar gibi bir belge başlangıcını andırmaktadır. Burada en önemli fikir şudur: bütün merkezî devlet ve taşra vilâyetlerinin işlerini görmek özellikle sultanın hazinesini zengin tutmak ve bunun için de reaya ahvalini daha iyileştirmek için gerekli olan kanunların kabûlü öngörülmektedir. Örneğin, metindeki şu parça bu fikri ifade etmektedir: “Tedbir-i mesalih-i kâffe-i beraya ve terfiye-i âmme-i ahvâl-ı reaya ve muhafazat-ı hudud-u bilâd ve murakabet-i hukuk-u mesakin ve ibad için cemi’ mahsulât-ı imal-i şahî ve izhar-ı zehair-i emval-i padişahî babında ve beylerbeyilerin ve sancakbeyilerin ve kuzat ve nüvvab ve cümle asakir-i mansurenin tertib-i umur ve ahvallerine ve erbab-ı fesaad ve şena’atın tedib ve siyasetleri hususunda bir kanun kılınmak mühim ve lâzım olduğu ecilden haliya ferman-ı alişan ve celî el-burhan muktezasınca bir kanunnâme-i humayun mukarrer kılındığı...” (4. belgeye bak.).

“Kavâid-i kanunnâme-i paşayân ve mîr-i mîran der umûr-i divan” başlığını taşıyan beşinci belgemiz ilk görüşte Ö. L. Barkan tarafından neşredilmiş “Mısır kanunnâmesi”nin “Ahval-i emîr ül-umerâ” faslına⁹ benziyor. Ama

⁸ Kanunnâmenin asıl metnin “Kanun-ı dar-id-darb-i nukre ve hasene” faslında “ve diyar-ı Mısıryede tahsil olunan para altuna tebdil olunmak için...” bazı kaideler var. Ö. L. Barkan, *Kanunlar*, s. 386.

⁹ Ö. L. Barkan, *Kanunlar*, s. 378-383.

bu vesileyle şu soru ortaya çıkmaktadır: aynı belgeyi iki kez aynı biçimde bir defterde yazmanın nedeni ne olabilir?

Bunu anlamak için kanunnâmenin anılan faslını belgemizle itinalı bir biçimde karşılaştırdık. Sonucunda bu iki belge arasında genel konu bakımından ilişkiler varsa da birincisinde Mısır'a ait olan bir çok ayrıntının ikincisinde hiç bulunmadığına kâni olduk. Öte yandan, örneğin, belgemizde olan "Dirlik tasarruf iden tâifeden bazı kimesneler hüsn-ü istikamet ile hizmet idüb ulûfe ziyade olmağla veya ahır vechle terakki itmeğe müstehak olursa ide ve eğer artucak riayete müstehak ise beylerbeyi hizmetin ve yoldaşlığı ve yine lâik olduğun dergâh-i muallâya bildire..." sözleri "Mısır Kanunnâmesi"nin metninde yoktur. Bilindiği gibi, dirlik, yani timar sistemi Mısır'da uygulanmamıştı. Bu, v.b. ayrımlara dayanarak gösterdiğimiz beşinci belgenin Mısır'a değil, bütün Osmanlı İmparatorluğu'na ait sayılabilesinin yanlış olmayacağı düşüncesindeyiz. Mâalesef, bu belgenin de tarihi yoktur. Bunun için onu "Mısır kanunnâmesi" ile tarih bakımından karşılaştırmak ve hangisinin daha önce meydana çıktığını söylemek mümkün değildir. Oysa bu soruna cevap, prensip olarak, çok önemlidir. Eğer bu belgemiz kanunnâmeden daha önce yazılmışsa, içindeki konuların 16. asrın başında yer almış olması gerektir. O zaman, Osmanlı İmparatorluğu'nun taşra bölgelerinin bazı mühim yönetsel örgütünün 16. asrın başında, belki de daha önce, kurulmuş olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Gene bu demektir ki, "Mısır kanunnâmesi" önceden temeli atılmış olan bu kurumlara dayanarak tanzim edilmiştir. Eğer bu belge kanunnâmeden sonra yazılmışsa, o zaman bu belgedeki bazı bölümlerin Mısır'a uygun biçime sokularak kanunnâme metnine sonra eklenmiş olmaları da muhtemeldir. O halde elimizdeki beşinci belge "Mısır kanunnâmesi"nin "Ahval-i emir ül-umera" faslı için ana kaynak görevi yapmış oluyor. Bu sorulara her iki, yani "Mısır kanunnâmesinin ve beşinci belgemizin asılları ele geçtikten sonra kesin çözüm bulunabilir. Bilindiği gibi, "Mısır kanunnâmesi"nin nüshaları bir haylidir.¹⁰

Altıncı belgenin başlığı "Kanun-u beyt ül-mal-ı müslimîn" dir. Gerçekte, o da kanunnâme değil, beylerbeyi ve "nazır-ı emvâl"â hitap eden bir fermandır. İçinde beyt ül-mal ve miriye müteallik olan davaları görme işi için, beyt ül-mal eminine ve kâtibine "beyt ül-mâl'a ait olan esbablar"ı katiyen almamak yasağı gibi emirler vardır. Bu belgenin en önemli bölümü şu sayılabilir:

"Ve beyt ül-mal eminine ve kâtibine yasağ ve tehdid idesiz ki kendüler tarafından hafiyeten ve sarahatan asla ve kat'a beyt ül-mala müteallik esbab

10 S. Shaw, a.g.e., s. 407.

almıyalar. Şöyle ki ba'd el-tenbih eslemiyüb aldıkları zâhir olursa yerini ahıra tevcih idüb dergâh-ı muallâya arz idesiz. Ve gerekdir ki beylerbeyi ve eğer nâzır-ı emvaldır emval-i padişahî babında ve eğer sair umûr-u saltanat hususunda kendü adamların nasb etmekten ziyade hazer ideler Ve cemi'-i havass-ı padişahiyye ve iskelelere ve fi-l-cümle hassa-i humayuna raci olan umûra nâzır-ı emval beylerbeyi mârifetiyle yarar ve müstakim ve emin kimesne-i ittikad itdüğü hudavendigâr kullarından eğer bölük tâifesinden ve eğer çavuşlardan nasb ide. Ve zikr olan eminler meta'dan ve kumaşdan ya istihdam için veya ticaret için asla ve kat'a nesne almıyalar Şöyle ki alacak olursa kendülere sebab-i azl olur. Ve bunlardan biri taksir ve ihmâl ve hıyanete müşir bir vaz' itse gerekdir ki nâzır-ı emval beylerbeyi mârifetiyle emanetlerin alub bir mü'temed-i aliye kimesneye gözetdirüb istihdam itdüreler. Ve bazı havass-ı sultaniyye der-i devletten berat-ı şerif ile emin ve küttab gönderilüb anda vardıkta mün'em ve maslâhat güzar kimesnelerden biri gelüb emin ve küttab ref' olmak şartıyla ziyade mal göstermekle iltizam itseler beylerbeyi nâzır-ı emval mârifetiyle görüb fi-l-hakika mal-ı padişahî babına enfe' ve reaya hakkına ulâ ve ahsen ise iltizamları üzerine ve maslâhat ziyade iden kimesne ısmarlayub ve bu canıbden varan eminin ve kâtibin beratların alub hıfz idüb suret-ı hali der-i devlete arz idesiz" (6. belgeye bak.).

Yazma tarihi olmayan son üç belgenin içindeki konulara bakılırsa, 16. yüzyılın ikinci yarısıyla ilgili olması en çok mümkündür. Gerçekten, Osmanlı İmparatorluğu'nun çözülmeye başladığı bu ilk döneminde bazı hukukî, malî ve özellikle taşra bölgelerdeki idarî durum bu belgelerde etraflıca yansımaktadır.

Aşağıda sunulan belgelerin Osmanlı kanunnâmelerinin ve "Mısır kanunnâmesi"nin arasındaki çok az incelenmiş - eğer varsa - yakınlık sorununun biraz açıklanmasında ve Osmanlı İmparatorluğu'nun bazı taşra bölgelerinin idare sistemi hakkında somut bilgi alınmasında yararlı olması umudundayız.

İki yazma nüshamızın, belgelerin, metnini birbiriyle karşılaştırıp burada verdik. Her iki nüshada bazı önemli olmıyan yanlış, ya da imlâ ayrıntıları gösterilmeyerek verilmektedir. Metinlere ek olarak belgelerin fotokopileri ilişik olarak verilmektedir.

A. Tveritnova

دستور مكرّم مشير مفخّم مدبر مصالح الامم ناظم منازم العالم مكمل امور
الجمهور بالرأى الصائب متمّم مهام الانام بالفكر الثاقب المخصوص بصنوف
عواطف الملك الاعلى وزيرم على پاشا دامت معاليه توقيع رفيع همايون واصل
اوليجق معلوم اولاكه ممالك محروسيمده واقع اولان ضربخانه لرده شمديه دكين
يوز مثقال التوندن يوز يكرمي طقوز سكه¹ سلطانيه كسيلوب¹ حاليا امر شريف
جليل القدرم بومنوال اوزره صادر اولدى كه هر يوز مثقال التوندن يوز اوتوز
سكه¹ سلطانيه كسيله ديو^{1a} امرم اولشدر امدى بيوردم كه حكم شريفم
واردقده محمية¹ مصر ضربخانه سنده دخى من بعد هر يوز مثقال التوندن يوز
اوتوز سكه¹ سلطانيه كسدوره سن شويله بله سن علامت شريفه اعتماد قلاسن
تحريراً فى اليوم الخامس شهر رمضان المعظم سنة تسع وخمسين وتسعمائة

امير الامراء الكرام كبير الكبراء الفخام ذو القدر و الاحترام صاحب
العز والاحتشام المختص بمزيد عنايت الملك الاعلى مصر بكلكريكيسى مصطفى
دام اقباله توقيع رفيع همايون واصل اوليجق معلوم اولاكه حاليا انده اولان
شموال وسلمون نام صرافله تبديل ايچون ويريلان التونى وقتى ايله كتوروب
تسليم ايتميميوب نيجه زمان يانلرنده قلدوغى استماع اولنماغن بيوردم كه حكم
شريف واجب الاتباعم واصل بولدقده انوك كبي صرافله تبديل ايچون
ويريلان التونى ايكسنه معاً ويروب درت بش كوندن زياده يانلرنده قوميوب
كرو طلب ايدوب الاسز شويله بله سن علامت شريفه اعتماد قلاسن تحريراً

1-Ia Ms. 0.20 numaralı nüshada bu cümle yok.

في اواسط ذى الحجه سنة ثمان و ستين و تسعايه من الهجرة النبويه عليه افضل الصلوة والسلام

امير الامراء الكرام كبير الكبراء الفخام ذوالقدر والاحترام صاحب العز والاحتشام المختص بمزيد عنايت الملك الاعلى مصر بكلربكىسى دام اقباله و قدوة الامراء الكرام عمدة الكبراء الفخام ذوالقدر والاحترام المختص بعنايت الملك العلام مصر ناظر اموالى دام عزه توقيع رفيع همايون واصل اوليجق معلوم اولاكه بوندن اسبق ممالك محروسه اولان ضربخانه لرده يوز مثقال التوندن يوز اوتوز سكه التون كسلوب هر يوز مثقال التوندن يوز اوتوز بر سكه فلورى كسلو كى تقديرجه مسلمانلره و ضربخانه محصولنه نفع اولوق مقرر در ديو اعلام اولنمغين بو خصوص پايه سرير اعلامه عرض اولندوقده محروسه مصر ضربخانه سنده هر يوز مثقال التون [دن] داخى يوز اوتوز بر سكه فلورى كسلمك امر شريف اولمشدر بيوردم كه حكم شريفم واردقده بوبابده اولان امر شريفم موجبنجه عمل ايدوب ذكر اولنان ضربخانه ده من بعد كسلان التونى هر يوز مثقال التوندن يوز اوتوز بر سكه حسابى اوزره كسدوره سز ارتق اكسوك كسدريميه سز شويله بله سز علامت شريفه اعتماد قلاسنز تحريراً فى اليوم الثالث عشر ربيع الاول من شهر سنة احدى و سبعين و تسعايه بمقام قسطنطينيه

قانون نامه پادشاهى اعز الله تعالى در تعلقات ديوان شاهى تابع پاشايان و دفتر داران و ناظران اموال شهنشاهى در امور قواعد مال ميرى وغيره¹ عمرها الله تعالى الى يوم القرار اولدر كه محميه بلدان دار السلام كه مقام رعايا و برايا و ساير تجملات مسلمين در رضوان الله تعالى² عليهم اجمعين حق سبحانه و تعالى نك علو عنايتى و خلاصه موجدات و سرور كاينات صلوات الله^{2a}

غيرى: 0.20 numaralı nüshada bunun yerinde:

2-2a 0.20 numaralı nüshada bu cümle yazılmamıştır.

عليه وسلامه معجزات هدايت و سماقی (?)¹ و چهاريار کامکارک ارواح
مقدمسه لری² مقارنتی ایله شمشیر شهاب اثار و تیغ ظفر شعارم ایله فتح
و استخلاص جناب جلالت مآبه مفوض و مسلم قلنوب جمله ممالک محمیة و
مضافات اقالیم موقیتمدن³ واقع اولمشدر کلام عدالت نظام السلطان ظل الله فی
الارض یاوی الیه کل مظلوم فحواسنجه اوامر علیه و شرایع حضرت رسالت
پناهی نك اجر اوامضاسی⁴ که مستلزم سعادت دارین و باعث تحصیل ثنوبات منزلین
در خاطر دریا مآثر ملوکا نمده هر بار مضمهر و ملحوظ اولوب حمایت بیضه⁵
دین و رعایت قوانین سننی⁶ حضرت سید المرسلین در ذمت عالی نهمت
ملوکا نمده⁷ و عربده⁸ علیه پادشاهانمه واجب و لازم اولماغین کاکم راع
و کاکم مسؤل عن رعیتة فحواسنجه تدبیر مصالح کافه برایا و ترفیه عامه
احوال رعایا و محافظت حدود بلاد و مراقبت حقوق مساکن و عباد ایچون جمع
محصولات اعمال شاهی و اذخار ذخایر اموال پادشاهی باینده و بکلربکیلرک
و سنجاک بکیلرک و قضات و نواب و جمله عساکر منصوره نك ترتیب امورا
و احوال لرینه و ارباب فساد و شناعتک تادیب و سیاستلری خصوصنده بر قانون
مقرر قونلمق مهم و لازم اولدغی اجلدن حالیا فرمان عالیشان و جلی البرهانم
مقتضاسنجه بر قانون نامه همایون مقرر قلندی و خزانه عامر مده عمرها الله
تعالی محفوظ اولوب دائماً فحوای عدالت احتواسی عمل اولنوب هیچ

1 0.20 nr-lı nüshada: جسمانی Her ikisinde bu söz anlamamış gibidir.

2 0.20 nr-lı nüshada yukarda yazılmamış cümle buraya konmuştur.

3 0.20 nr-lı üshada bunun yerine موقیتمدن yazılmıştır.

4 0.20 nr-lı nüshada bunun yerine رضاسی yazılmış olanın manası bakımından daha doğru olmalıdır.

5 0.20 nr-lı nüshada bunun yerinde: منصبه

6 0.20 nr-lı nüshada bunun yerinde: سنت

7 0.20 nr-lı nüshada bunun yerinde: ملوکا نمده

8 0.20 nr-lı nüshada bunun yerinde: پادشاهی

بر زمانده خلافتہ جواز کوسترلمیه تاکه ولایت مزبورہ نك جملہ امورہ و احوالی رضای شریفم اوزرہ نظم و نظام بولوب ایام سعادت همایون و اعوام خلافت ظفر مرهونمده کافہ رعایا و عباد امن و امان و رفاهیت و اطمینان اوزرہ ادعیہ دوام دولت روز افزون و اثنیہ ثبات حشمت سعادت مقرونم ایچون فی الغدو و الاصال اوزرہ اشتغال اولالر شویله بلالر

قواعد قانون نامه پاشایان و میرمیران در امور دیوان اولا کرکدرکه بکلربکی اولانلر شمدیه دکن اوتوره کلدوکلری یرلرده هفتده اوتوروب دورت کون دیوان ایدوب عندر شرعیه سی اولمدین دیوانی فوت اتمیوب رعایا احوالن و اموال پادشاهی امون تعطیل اتمکدن زیاده حذر ایده و خزانه عامرہیه کلوب جمیع عاید¹ اولان اموال پادشاهی دخی دیوانده بکلربکی و ناظر اموال حضورنده قبض اولنوب و مهرلنوب خزیندهده حفظ اددوره لر و بکلربکی شهر حفظنده و رعایای مملکتہ تأمین و رأی بابنده کرکی کبی مجد و ساعی اولوب دقیقه فوت اتمیه و مهیا امکن عسکر خلقی بکلربکی یه یقین یرلرده اولوب اطراف بعیدهیه متفرق² اولیه مکرکه سکنی³ خصوصنده ضرورت اولوب اول وقت مسکن بولدقلری یرده اولوب بکلربکی جانبته دائما کوز قولاق دوتوب همان تنبیه اولدغی کبی مصلحتہ و هر خدمته حاضر و مهیا اوله لر و بالجمله حصاره یقین اغاجلری⁴ جوارنده اولالر و کرکدرکه بکلربکی شهرک حفظنده کرکی کبی اهتمام ایدوب و اکر کوکللو [یان] طایفه سی و یکچری⁵ و اکر حصار اری و اکر غیری در ما محصل بر فرده ظلم و تعدی اولنمقدن زیاده

1 0.20 nr-l nüshada bunun yerinde: غائب

2 0.20 nr-l nüshada bunun yerinde: متصرف

3 0.20 nr-l nüshada bunun yerinde: سکنا

4 0.20 nr-l nüshada bunun yerinde: اغالری

5 0.20 nr-l nüshada bunun yerinde: sözü yoktur.

احتراز ایده الله صقلسون واقع اولورسه ظلم ایدنلرک استحقاقنه کوره اغالرینه محکم حقارندن کلدوره و احتیاج اولورسه هر طایفه اغاسی و کتخداسی ایله هر کیجه شهری بکلیوب حفظ ایده لر ودخی اکر شهرده و امصارده و ولایت و قراده میخانهلر اولوب فسقه جمع اولوب اشکاره شرب اتمکدن و بوزه خانه لرده اولان جمعیتلرده بوزه بهانه سنه شراب ایچمکدن و فواحش و منکرات واقع اولوب و شیوع بولوب زنا و سائر محرمات غلیظه واقع اولمقدن زیاده حذر¹ اده لر ودخی کرکدرکه دیوان ایامندن غیری اوقاتلرده² ناظر اموال اولان لازم اولورسه دیوانه واروب خزانه عامره کاتبلرین و سائر اموال مباشرلرین کندو یانته جمع ایدوب اوقاتی ضایع اولیوب محاسبات کوریلوب تحصیل بقایا و ارسالات حوالات کبی ماحصل مشورته محتاج اولین³ خصوصلری اتمام ایلیه لر و سائر خاصه همایونمه راجع اولجق اموال تحصیلندن بکلربکی و ناظر اموال یکدل و یکجهت اولوب مال سلطنت باینده اصوب و انفع قنقسی ایسه حسن اتفاق ایله اکا ذاهب اولوب مخالفت و عناددن زیاده حذرایده لر و کتاب دیوانم دخی هر برسی کندو دفترنده واقع اولان مقاطعاتی اوکات و جهله تتبع ایدوب و اکر عامل عهده سنده در و اکر بطریق امانت ضبط اولونور دقیقه فوت اتمیوب روز بروزنه یردن اقیچه کتورمک اولدوغن ناظر امواله بلدورب هیچ بر مقاطعه دن بر اقیچه و بر حبه باقی قودرمیه لر و مقاطعه سنه متعلق اموره مختل و ناتمام نسنه قومیوب تمیز ایلیلر و بو مقاطعه دفترلرنده سائر خزانه عامرهبه متعلق اولان دفاتر خزینه کاتبلری دیواندن چیقارمیوب اوده لرینه اشکارا و خفیة⁴ الوب کتمک جایز دکلدلر

1 0.20 nr-li nüshada bunun yerinde: احتراز

2 0.20 nr-li nüshada bunun yerinde: اوقاتده

3 Ms. 0.20 numaralı nüshada اولان

بر ورقن طشره الوب کتیمالر شویله که بو وضعی اتدوکلری ظاهر اولورسه رفع اولنوب جریمه سن درکاه معلايه عرض ایده لر اکاکوره امر شریفم نوجهله صادر اولورسه موجبی ایله عمل اولنه و ناظر اموال مجلسندن غیر یئرلرده مال میری یه متعلق مصالحدن نسنه کورمیه لر حاجت اولورسه ناظر اموال مجلسنه ¹ جمع اولوب کوره لر و مقاطعاتدن و سایر محصولاتدن بعضی مواجبات و تسلیمات و مصارف اولوب حین محاسبه ده معلوم اولدوقده کرکدر که روز نامه نك ارادنه و مصارفنه قید ایدوب روز نامه دن خارج نسنه قلمیه و درلك تصرف ایدن طایفه دن بعضی کسنه لر حسن استقامت ایله خدمت ایدوب علوفه زیاده اولغله و یا اخر وجهله ترقی اتمکه مستحق اولورسه ایده و اگر ارتوجق رعایتیه مستحق ایسه بکلر بکی خدمتین و یولداشلغی وینه لایق اولدوغن درکاه معلايه بلدوره که اکاکوره عواطف پادشاهی ایله منظور اولنه و عوام اراننده بعضی مخاصمه و مجادله اولدوقده حاکم الشرع مجلسنه ² وارمدین والی اولان کسنه معرفت اولینجه قطع نزاع و فصل خصومت اتمیه و مقدا حاکم الشرع خصورنه کوندرب بحسب نه لازم کلورسه انکله عمل ایلیه معرفت قاضی اولمدین صوباشی اصلا و قطعاً ایش اتمیه شویله که بعد التنبیه مصر اولوب ایلرسه موجب عزل اوله و بعضی قاضیلر محکملرین بعضی نایبلره صاتمیه سنکه بکلر بکی سن بو بابده شویله که قضاتدن بر شخص محکمه سن بر وجه مقطوع و یردوکی ظاهر اولورسه درکاه معلامه عرض ایده سن امرم نجه صدور بولورسه انکله عمل اولنه

قانون بیت المال مسلمین

وسن که بکلر بکی و ناظر اموال سن استقامتکزه و کمال اهتمامکزه اعتمادم

اولغین فرمان قضا جریانم بونک اوزرنه صدور بوله که بیت الماله

1 Ms. 0.20 nr-lı nüshada: مجلسنده

2 Ms. 0.20 nr-lı nüshada: مستقیم

متعلق اولان قضایا قلیل و کثیر هر نه واقع اولورسه انده دیوان عدالت ارکانده سنک و ناظر اموالک حضورنده قاضی مباشرتی ایله شرع شریف مقتضاسنجه استماع ایدوب احد جانبنه میل و محابا اتمیوب حق صریحه تابع اولاسین و قاضی شرع یاننده بعض نایبلر و اشرادن بعض کسنه لر و محضر لر اولوب تزویر و تلبیس ایدوب و صورت حقه نجه باطل اشلر اشلیوب مسلمانلره ظلم و تعدی ایدر لر ایمش امدی بو اصل کسنه لر مرموعدر کرکدر که قاضی خدمتنده اولان نایبلردن و محضرلردن و ایل راضی اولمدوغی شرتلری ظاهر اولان خدمه استخدام اتمیه لر بعد التنبیه اکر اسلمیوب ینه داخل اولورسه انک نایب قاضی معرفتی ایله رفع ایدوب یرنه بر آخر متشرع نایب نصب اولنور اول اصل اسلمیان قاضیلری دخی درکاه سعادت دستکاهمه عرض ایده سز و بعض میری یه متعلق مشروع دعوالر اولدقده مدعی حاضر و غافل ایکن بعض اشرا اولوب آنلر و کبیلری وکیل ایدوب کندولر مجلس شرعه وارمز لرسه بو خصوصه حاکم الشرع اولان اوکات وجهله مقید اولوب و مجلس شرعه وکالت طریقی ایله کلن دعاویده موکلی طلب ایله بیت المال امینه و کاتبه یساغ و تهدید ایده سز که کندولر طرفندن خفیه و صراحة اصلا و قطعاً بیت الماله متعلق اسباب آلمیه لر شویله که بعد التنبیه اسلمیوب الدقلری ظاهر اولورسه یرنی آخره توجیه ایدوب درکاه معلایه عرض ایده سز و کرکدر که بکلربکی و اکر ناظر اموال در اموال پادشاهی بابنده و اکر سایر امور سلطنت خصوصنده کندو ادملرن نصب اتمکدن زیاده حذر ایده لر و جمع خواص پادشاهی یه و اسکله لره و فی الجملة خاصه همایونه راجح اولان اموره ناظر اولان بکلربکی معرفتی ایله یرار و مستقیم و امین کسنه اعتقاد اتدوکی خداوندکار قوللردان اکر بلوک طایفه سندن و اکر چاوشلردن نصب ایده و ذکر اولان امینلر متاعدن و قماشدن یا استخدام ایچون و یا تجارت ایچون اصلا

و قطعاً نسنه الميالر شوييله كه الاجق اولورسه كندولره سبب عزل اولور
وبونلردن بري تقصير و اهمال و خيانتته مشعر بر وضع اتسلر كر كدر كه ناظر
اموال بكربكي معرفتي ايله امانتلرين الوب بر معتمد عليه كمسنيه كوزتدروب
استخدام اتدوره لر و بعض خواص سلطانيه يه در دولتدن برات شريف ايله
امين و كتاب كوندريلوب انده وارد قلرنده منعم¹ و مصلحت كذار كمسنه لردن
بري كلوب امين و كاتب رفع اولق شرطيله زياده مال كوستر مكه التزام ايتسلر
بكربكي ناظر اموال معرفتي ايله كورب في الحقيقه مال پادشاهي بابنه انفع
ورعايا حقنه اولي و احسن ايسه التزاملري اوزرينه اول مصلحت زياده ايدن
كمسنيه اصمريلوب و بو جانبندن واران امينك و كاتبك براتلرين الوب حفظ
ايدوب صورت حالي در دولته عرض ايدسز تمت بعون الله و حسن توفيقه
والحمد لله وحده .

امیر الامراء الکرام کبیر الکبراء الفخام ذو القدر
 الاحرام صاحب العز والاحتشام المظنن بمید عنا
 المملک الاعلی مصر بکرا بکلیسی مصطلی رام اقباله توفیق
 رفیع صایون واصل اولیغی معلوم اولاکه حالیا انه
 اولان شموال و سامون نام صرافاره تبدیل ایچون
 ویریلان التوفی وقتيله کنوروب تسلیم اتمیوب نتیجه
 زمان یانلنده قاله و غی استماع اولظله غی بیوردوم
 که حکم شریف و اجب الاتباع و وصول بولد قده انلا
 کبی صرافاره تبدیل ایچون ویریلان التوفی اکیلیسه
 معا ووروب درت بش کوندن زیان یانلنده قوصیوب
 و طلب ایروب الاسین شوبله بلاسن علامه شریف
 اعتماد فلاسن تحریماً فی اواسط ذی الحجہ سنه ثمان
 و ستین و تسعمایه

قانون نامه پادشاهی امیر الله تعالی در تعلقات
 دیوان شاهی تابع پادشاهان و دفتراران و ناظران
 اموال شهنشاهی در امور قواعد مال میری و غیره
 بحمد الله تعالی الی یوم القرار

اول در که محیه بلدان دارالسلام که مقام رعایا و برابرا
 و سایر تجملات مسلمانان در رضوان الله تعالی علیهم
 اجمعین حق سبحانه و تعالی تک علم عنایتی و خلاصه
 موجودات و ضرورت کاینات صلوات الله علیه و سلامه
 معجزات هدایت و سماوی و چهار یار کما یرک ارواح مقدسه
 مقارنتی الیه تشریح شهاب آثار و تنبغ ظفر شعارم الیه
 فتح و استغلا من جناب جلالت ما به مفوض و مستلم
 قلمت جمله سالک محیه و مضافات اقالیم موقیمین
 واقع اولمشد کلام عدالت نظام السلطان ظل
 الله فی الارض یا وی الیه کل مظلوم نحو اسبجه او امین
 علیه و شریع حضرت رسالت بناهی تک اجرا و امضا
 که مستلزم سعادت دارین و باعدت بحصول ثواب
 منزله در خاطر دریا مآثر ملوکانه هر بار مضمون
 و ملحوظ اولوب حمایت بیضه دین و رعایت مواجین
 سن حضرت سید المرسلین در ذمت عالم نهفت
 ملوکانه و عریه علیه پادشاهه واجب و لازم
 اولمنین کلکم راع و کلکم مسؤل عن رعیتة نحو

تدبير مصالح كافة ديارا و ترفيه عامه احوال رعيا
 و صاغت حدود بلاد و مراقبت حقوق مساكين
 و عباد ايجون جمع محصولات احوال شاهی و اذخار
 ذخایر اموال پادشاهی باینده و بکل بکلیك و منعیان
 بکلیك و قضاة و نواب و جملة عساکر و منصرفه
 ترتیب امور و احوال الریه و ارباب فساد و سناعت
 تأدیب و سیاستی خصوصه در قانون مقرر خلق
 ملزم و لازم اولدو فی احوال عالیا فرمان حالیشاه
 و جلای البره عالم مقتضای سنجید در قانون نامه صامون
 مقرر قلندی و قرآنی عامر منه تعالی الله تعالی
 صفعول اولوب رأفا محرابی عدالت اعتدالی عمل
 اولوب صحیح بزمانده خلافتد جواز کوستر طیه
 ناکه ولایت مزبور نیک جملة امور و احوال رعایا
 شریفم اوزره نظم و نظام بولوب اتمام سعادت
 صحایون و اعمام خلافتد نظر مرصوفده كافة رعایا
 و عباد امن و امان و رفا هیت و الطینان اوزره
 ارضیه دوام دولت روز افزون و انشیه بیات
 حشمت سعادت مفر و نم ايجون فی الغدو و الاصل
 الاموال اوزره اشتغال اولکل شویله بلال

قوله قانون نامه پاشایان و میر میران در امور رعایا
 این است که در این قانون نامه
 که در این قانون نامه
 که در این قانون نامه

در راه او توروب هفته دورت کون دیوان ایدوب غدر
 شرعیسی اولمدین دیوانی فوت اتمیوب رعایا احوال
 و اموال پادشاهی امورن تقطیل اقلدن زوله خند
 ایدوب و قرآنه عامه به کلوب جمیع عاید اولان اموال
 پادشاهی دخی دیوانه بکلر بکی و ناظر اموال حضور
 قبض اولنوب و مهر لوب خزینه حفظ اتروبول
 و بکلر بکی شهر حفظنده و رعایای مملکت تاملین و
 رای باینده کرکی کبی مجد و ساعی اولوب دقیقه فوت
 اتمه و موها امکن مسکر خلفی بکلر بکی به یقین دروغ
 اولوب اطراف بعیده به متفرق اولوبه مرکز سکینی
 خصوصه ضرورت اولوب اول وقت مسکن بولدند
 بره اولوب بکلر بکی جانبینه دایما کوز قولق اولوب
 همان تنبیه اولدوغی کبی مساحتنه و هر خدمته حاضر
 و مهتیا اولار و با جمله حصاره یقین اغاجلری جوار
 اولار و کرکه بکلر بکی شهره حفظنده کرکی کبی اصقار
 ایدوب و اگر کولو طایفه سی و یکجری و اگر حصاره
 اری و اگر غیره در ما محصل برونه ظلم و تعدی
 اولدقدن زیاده احتراز ایدوب الله منقلسون واقع
 اولورسه ظلم ایدنلک استحقاقنه کوره اخلارنه
 حکم حقندن کوره و احتیاج اولورسه هر طایفه
 اغاسی و کتخاسی ایدوب هر کجه شهری بکلر بکی حفظ

ایه لہ رد فی اگر شہرہ و امصارہ و ولایت و قرآن ہ
میخانہ ل اولوب فسقہ جمع اولوب اشکار شرب انگلہ
دیوز خانہ لہ اولان جمعیتلرہ بوزہ بیہا سنہ شراب
ایچکدن و فواحش و منکرات واقع اولوب و شیوع
بولوب زنا و سائر محرمات غلیظہ واقع اولوقدن زیا
حذر ایہ لہ رد فی کردر کہ دیوان ایامندن غیر اوقائلر
ناظر اموال اولان لازم اولورسه دیوانہ واروب قرآنہ
عامہ کاتبلر و سایر اموال مباشرلرین کندویانہ
جمع ایہ و ب اوقاق ضایع اولوب محاسبات کوریلوب
تحصیل بقایا و ارسالات حوالات کبی ماخصل مشورہ
محتاج اولمین خصوصلری اتمام ایلیلر و سایر خاصہ
صایب منہ راجع اولوب اموال تحصیلند بکلر بکی و
ناظر اموال یکدل و یکجهت اولوب مال سلطنت باندہ
اصوب و انفع قنقسی ایسہ حسن اتفاق ایله آکا
ز اصبا اولوب مخالفت و عناددن زیاده حذر ایہ لہ
و کتاب دیوانم رد فی هر برس کندول دفترندہ واقع
اولان مقاطعاتی اوکات و جدولہ تتبع ایروب و اگر
عامل عملدہ سندہ در و اگر بطریق اصانت ضابط اولنور
دقیقہ فوت اتمیوب روز بروز نہ بردن افجه کتورک
اولدوغن ناظر اموالہ بلدورب هیچ بر مقاطعہ دن بر
افجه و برجیہ باقی قورمیلر و مقاطعہ سنہ منقار
امورہ مختل و ناقام نسنہ قورمیوب تمیز ایلیلر

و به مقاطعه دفتر نامه سایر خزانه عامه به متعلق
 اولان در فارتی خزینه کانبلی دیواندن چقا ریبور
 اورده لینه اشکارا و خفیه العرب کفک جازر دکلدی
 برورقن نشره العرب کتیماله شویله که بو وضع اینه
 ظاهر اولورسه رفع اولنوب جریمه من درگاه معلایه
 عرض ایله ل آکا کور امر شریفم فرجهله سار اولورسه
 موجب ایله عمل اولنه و ناظر اموال مجلسیندن غیر
 بزرگه مال میری به متعلق مصالحدن نسنه کور بیل
 حاجت اولورسه ناظر اموال مجلسینه جمع اولوب کور
 و مقاطعاتدن و سایر محصولات دن بعضی مواجبات
 و تسلیات و مصارف اولوب حین محاسبه که معلوم
 اولدوقه کور که روزنامه نکا ایرارنه و مصارف
 قید ایوب روزنامه دن خارج نسنه قالمیه و بک
 تهریق ای دن طایفه دن بعضی کسینل حسن استقامت
 ایله خدمت ایروب غلوفه زیاده اولغنه و یا آخ
 و جهله تقی آنکه مستحق اولورسه ایله و آرا
 رعایت مستحق ایسه بکری خدمتین دیولدا شغل
 وینه کایق اولدوغن درگاه معلایه بلده و ره که آکا کور
 عوالمف پادشاهی ایله منظر اولنه و عوام اراسته
 بعضی خاصه و مجارله اولدوقه حاکم الشرع مجلسینه
 وارمیدن والی اولان کسنه معرفت قاضی اولمیشجه
 قطع نزاع و فصل خصومت اتمیه و مقده ما حاکم

معرفت قاضی اولمیشجه قطع
 نزاع اتمیه

الشرع حضورهم کوندرب بحسب الشرع نه لازم کلورسه
 آنکه عمل ایلیه معرفت قاضی او مدین صوب باشی اصلاً
 و قطعاً ایش اتمیه شویله که بعد التنبیه مصر اولوق
 ایلمسه موجب عزل اوله و بعضی قاضیلر حکملرین
 بعضی نایبلر صانعیه سنکه بکلر یکی سن بویابه شوق
 که قضا ندن بره شخص حکمه سن بوجه منقطع
 و بر دوکی لاهر اولورسه درگاه مقامه عرض ایله سن
 امرم نجه سدور بولورسه آنکه عمل اولته

وقانون بیت المال مسلمانین

وسن که بکلر یکی و ناظر اموال سن استقامتکزه و
 کمال اعتمادکزه اعتماد اربابین فرمان قضا جریان
 بونک اوزر نه صلا صدور بولله که بیت المال منعلق اولان
 قضا یا قلیل و کثیر هر نه واقع اولورسه آند دیوان
 عدالت اربکا فله سنک و ناظر اموال حضور نه قاضی
 مباشرتی ایله شرع شریف مقتضا سنجه استماع
 ایروب احد جانبنه میل و محابا اقبوب حق سروجه
 تابع اولاسین و قاضی شرع یا ننده بعضی نایبلر و
 اشرادن بعضی کسینلر و حضور اولوب تدر و بر و نلدیس
 ایروب و صورت حقه نجه باطل اشراشلیوب مسلمان
 ظلم و تقدی ایدرلر ایش امدی بو اصل کسینلر موعود
 کردر که قاضی خدمتنده اولان نایبلردن و حضور دن

وابل ترانسی اوپده و غنی شرتلری ظاهر اولان خدمت هر
 استخدام اتمیلر بعد التنبیه اگر استامیوب بنه داخل به
 اولورسه آنک نایبی قاض معرفت ایله رفع ایوب برنه
 بر آخر منشرع نایب نصب اولونوب اول اصل استامیوب
 قاشیلری دی درگاه سعادت دستکاهه عرض ایله سیز
 و بعضی میری به متعلق مشروع دعوال اوله قده مدعی
 حاضر و غافل ایکن بعضی اشرا اولوب آنک کبیلری
 وکیل ایوب کندول مجلس شرعه و ارض لر سه یو
 خصوصه حاکم الشرع اولان اوکات و جمله مقید
 اولوب و مجلس شرعه و کالت طریق ایلو کلن دعاویله
 موکل طلب ایله و بیت المال امیننه و کاتبه
 یساغ و بنه یه ایله سیز که کندول طرفندن خفیه
 و صراحه اسلا و قطعا بیت اطاله متعلق اسباب
 اتمیلر شویله که بعد التنبیه استامیوب اله قلمری
 ظاهر اولورسه یرنه اخره توجیه ایوب درگاه محلا
 عرض ایله سیز و کدر که اگر بکلر بکل و اگر ناظر اموال
 در اموال پادشاهی باینده و اگر سایر امور سلطنت
 خصوصه کند و آدر ملن نصب اعتمادن زیاده خذرا بکل
 و جمیع خواص پادشاهی به و اسکلره و فی الجمله خاصه
 هایونه راجع اولان امور ناظر اولان بکلر بکل معرفتی
 ایله رار و مستقیم و امین کسینه اعتقاد ایلدوکل
 خداوند کار قبول لرندن اگر بلولا نایفه سندن و اگر

چاوشلردن نصب ایله و زکراولان امینلر متاعدن
 و قماشدن یا استخدام ایچون و یا تجارت چون
 اصلا و قتلعا نسنه المیلل شویله که الا حق اولور
 کندوره سبب غزل اولور و بونلردن بیری تقصیر و
 اھمال و خیانته مشعر بروضع ایتلر که رکه
 ناظر اموال بکلر یکی معرفتی ایله امانتلرن الوب برحقه
 علیه کسنیه کوزندروب استخدام ائدوره و بعض
 خواص سلطانیه دردولندن برات شریف ایله
 امین و کاتب کوندربلوب ائنه واردقلنه منضم و
 مصالحت کذا رکسنه لردن بیری کلوب امین و کاتب رفع
 اولحق شریایه زیاده مال کوستر مکه التزام ایتلر
 بکلر یکی ناظر اموال معرفتی ایله کوروب فی الحقیقه
 مال پادشاهی بابنه انفع و رعایا حقنه اولی و احسن
 ایسه التزاملری و زرنه اول مصالحت زیاده امین
 کسنیه اصهر لیبوب و بوجا ایدن و ازان امینک و کاتبک
 براتلرن الوب حفظ ایدوب صورت عالی دردولته
 عرض ایله سبز تمت بعون الله و حسن توفیقه
 و الحمد لله و ص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

المك

المك الأعلى وزيرم علي شيب دامت صلبه فو نوح رفيعها بيون واصل
 اوجي معلوم اولادك حماك كرمك سمد و لعل له لان صرخانه زرد شيبه
 وكي بوز مشقال النون يوز او توز سكه سطلانه كسيده ديوا مرم
 اولمشه راه سيبه بورد كم حكم شرم و ارد قوه فيب كسره فيب سينا
 دني من بعد بوز مشقال النون يوز او توز سكه سطلانه كسره و سينا
 شوي بوز سكه سطلانه سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا
 المعظم سينا و سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا
 النيم ذوالقدر و الاحترام صاحب العز و الاتشاه المنفخ بوز سينا
 المك المعظم سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا
 النيم ذوالقدر و الاحترام المنفخ صاحب المك المعظم سينا سينا سينا
 دام عونه فو نوح رفيعها بيون واصل اوجي معلوم لا يوسد كاسمتي
 حماك كرمك سمد اولادك حماك كرمك سمد بوز مشقال النون يوز او توز سكه
 سكه النون كسوب سكه بوز مشقال النون و دني يوز او توز سكه
 فلو سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا
 من بعد كسلان النون بوز مشقال النون يوز او توز سكه سينا
 اوزد كسور و زاروقا كسور بوز مشقال النون يوز او توز سكه سينا
 اعتماد فلان سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا سينا